

СТАНОВИЩЕ

**от проф. Димитър Ат. Димитров, дпн, относно дисертационния труд
на ВИКТОРИЯ БЛАГОЕВА КОВАЧКА, преподавател**

МГУ „Кл. Охридски” София на тема:

**„Нападателната игра във волейбола – контрол и система за
подготовка в условията на висшето училище”**

за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”

Област на висшето образование: 1. Педагогически науки,

**Професионално направление: 01.03. Педагогика и обучение по
физическо възпитание и спорт**

**Научна специалност: Теория и методика на физическото
възпитание и спортната тренировка.**

Предложения за становище труд на ст. пр. Виктория Ковачка съдържа четири глави с общ обхват от 184 страници в това число използвана литература и приложения.

Дисертацията е разработена според стандартните изисквания за труд с подобна насоченост.

Първа глава третира проблемите свързани с теоретико-методическите основи на нападателната игра във волейбола. Засегнати са въпросите на морфологичната характеристика и особеностите на състезателя – нападател, системата и структурата на спортната тренировка, ролята на психологическите предпоставки за ефективността на играта, както и биомеханичните и физиологическите особености използвани от играчите. Много подробно и с вещина е разработен именно въпроса за биомеханичните предпоставки за оптимизиране на тренировъчния процес. Тук ст. пр. Ковачка е навлязла дълбоко в проблема като е използвала предварителните изследвания и разработки на повече от 56 автора, третиращи именно въпроса за биомеханичните проблеми в този

спорт. На същото високо ниво е разгледан и въпроса за влиянието на физиологическите фактори при определяне ефективността на играта на нападателите. Засегнати са проблемите свързани с метаболизма, аеробните и анаеробните възможности на играчите и тяхното усъвършенстване по време на тренировъчния процес. Авторката правилно е насочила вниманието си и към ролята на анализаторите за ефективността и повишаване на антиципацията, като много важен фактор при повишаване майсторството на волейболистите. Тук също е анализиран голям обем от източници (42), третиращи значимостта на зрителния тактилни и др. анализатори.

Втора глава разглежда концептуалната рамка на научната теза на изследването. Посочени са обекта и предмета на изследване.

Много точно са поставени целта и методите на изследването. В последните са застъпени както педагогически методи, така и психомоторни, физиологически и специализирани тестове. Данните от изследването са подложени на вариационен, корелационен, регресионен и факторен анализ, което значително надвишава изискванията за труд от подобно естество.

Според възможностите на ВУ са сформирани две експериментални групи. Броят на студентите в тях не е голям, но като се има в предвид състоянието на спорта изобщо във ВУ за цялата страна може да бъдем удовлетворени и в този показател.

Трета глава третира въпросите на периодизацията във ВУ и експерименталната програма. Групите са тествани по 18 показателя, включващи редица педагогически, физиологически и психомоторни възможности на организма. Извършен е обстоен интеркорелационен анализ, който дава възможност за отдиференциране на най-

съществените измежду тях. Направен е сполучлив опит да се изведат най-съществените показатели свързани с успеваемостта в нападението. Тук успешно е вмъкнат един много актуален въпрос свързан с биомеханическите предпоставки оказващи решаващо влияние върху успеваемостта при нападението. Засегнат е един много интересен въпрос свързан с промените в кинематиката на нападението (забиването), като са изследвани трите крачки при засилването, отскока, забиването и приземяването. Считам този въпрос като много ценен и най-вече с минимални аналози както в нашата така и в чуждестранната литература. Проследена е ритмовата структура на крачките, работата на ръцете и времетраенето на опорните и безопорните периоди. Разкрита е разликата между времетраенето на трите крачки, височината на отскока, скоростта на ръката и топката при високо, средно и ниско квалифицирани волейболисти. Въпроса е разработен при подаване на висока, средна и ниско-възходяща топка, което е новост в нашата литература. Авторът, ст. пр. Ковачка е съумяла да обърне внимание и на енергетичното осигуряване при трите вида подаване, като е определила кинетичната и потенциалната енергия необходима за извършване на тези видове забиване, както и големината на усвоената енергия.

На основание прецизен видеозапис са изследвани, промените в ъгловите показатели по време на четирите фази (засилване, отскок, забиване и приземяване) в трите квалификационни групи волейболисти. Приложени са съответно и кинограмите получени от видеозаписите.

В четвърта глава авторката изследва новопредложената от нея периодизационна система. Много сполучливо е разработила въпроса

за разликите в структурата на физическата, техническата, тактическата и психическата подготовка залегнали в тренировъчния процес при двете експериментални програми. Тук оригинални са и разработките за трите системи за развитие на издръжливостта, силовата ловкост и силовата издръжливост в годишния тренировъчен цикъл, което също е новост за този спорт. Получените резултати са обработени с помоща на вариационния и корелационния анализ. Разкрита е зависимостта на коефициента на успеваемост (КУ) от показателите за бързина, сила и издръжливост. Интересно и находчиво са показани връзките между отделните показатели и успеваемостта в играта. Използван е регресионния анализ за установяване тенденциите на зависимост между тези показатели, което позволява на треньора-педагог правилно да насочи подготовката и определи най-ефективните измежду тях в бъдещата си тренировъчна работа. Изведени са съответни регресионни уравнения. Авторката е стигнала до края на възможностите на статистическо-математическите методи, като е подложила на обработка данните чрез помоща на факторния анализ. Групата причини които спомагат за повишаване на качеството на нападението във волейбола много прецизно и интересно са разграничават в двете групи (експерименталната и контролната). Приносът на показателите с високи факторни стойности и наименованието на факторите в двете групи се различават съществено, което дава възможност на треньора в зависимост от квалификацията на играчите да състави съответна тренировъчна програма отговаряща на техните качество и възможности.

Този глава е много добре онагледена с таблици, фигури и диаграми, което я прави много достъпна за читателя.

Направените пет основни изводи и техните производни напълно отговарят на целта и задачите поставени във втора глава и дават възможност да се изяснят редица въпроси на подготовката на играчите – нападатели за повишаване тяхната ефективност и резултатност.

За практиката са дадени четири препоръки, които до голяма степен допълват качеството на предложения докторантски труд.

Определено считам, че трудът, цялостната разработка, методите на изследване, обработката на данните от изследванията и тяхната интерпретация са в унисон с изискванията предявени към подобни разработки и предлагам на уважаемия научен съвет на ст. пр. Виктория Благоева Ковачка да бъде дадено научното звание „доктор”.

Рецензент:

проф. дпн Д. Димитров